

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การสั่งให้พ้นจากตำแหน่งกรณีผู้บริหารท้องถิ่นร่ำรวยผิดปกติ^๑

กระทรวงมหาดไทยมีหนังสือ ลับ^๒ ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๘๐๔.๓/๑๒๑๑ ลงวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ขอรื้อปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการสั่งให้พ้นจากตำแหน่งกรณีผู้บริหารท้องถิ่นร่ำรวยผิดปกติ สรุปความได้ดังนี้

๑. คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีหนังสือถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยแจ้งว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ยกเหตุอันควรสงสัยจากการเปรียบเทียบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของนาง ศ. เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีเมือง ร. เพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ กรณีร่ำรวยผิดปกติ ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่า นาง ศ. ร่ำรวยผิดปกติ โดยมีทรัพย์สินมากผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นมากผิดปกติ จำนวน ๑๐ รายการ รวมมูลค่าทั้งสิ้น ๒๓๑,๗๔๒,๘๐๗.๕๐ บาท จึงส่งเรื่องมาเพื่อสั่งถอดถอนนาง ศ. ออกจากตำแหน่ง ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง และกรณีนาย ศ. เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ต. และได้พ้นจากตำแหน่งเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๔ ต่อมาดำรงตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด น. ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่า นาย ศ. ร่ำรวยผิดปกติ โดยมีทรัพย์สินมากผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นมากผิดปกติ หรือได้ทรัพย์สินมาโดยไม่มีมูลอันจะอ้างได้ตามกฎหมายสืบเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ จึงส่งเรื่องให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสั่งให้นาย ศ. พ้นจากตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด น. ซึ่งนาย ศ. ได้ลาออกจากตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด น. เมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๗

๒. กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วมีความเห็นเป็นสองแนวทาง ดังนี้

แนวทางที่หนึ่ง การดำเนินการสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากตำแหน่งกรณีร่ำรวยผิดปกติ เป็นการใช้อำนาจที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะตามบทบัญญัติมาตรา ๑๒๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ ผู้มีอำนาจสั่งให้พ้นจากตำแหน่งจึงต้องดำเนินการสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากตำแหน่งโดยไม่ต้องพิจารณาตามกระบวนการที่กำหนดไว้ในกฎหมายอื่นอีก เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่า นาง ศ. อดีตนายกเทศมนตรีเมือง ร. ร่ำรวยผิดปกติ โดยมีทรัพย์สินมากผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นมากผิดปกติ จึงส่งเรื่องมาเพื่อดำเนินการตามบทบัญญัติมาตรา ๑๒๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ แต่เนื่องจากบทบัญญัติดังกล่าวมิได้กำหนดว่าผู้มีอำนาจสั่งให้พ้นจากตำแหน่งในกรณีนี้คือผู้ใด จึงต้องพิจารณาตามบทบัญญัติมาตรา ๗๓/๑ มาตรา ๗๔ และมาตรา ๗๗ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๕๔๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม จะเห็นได้ว่า รัฐมนตรีว่าการ

^๑ ส่งพร้อมหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๙๐๔/๗๕ ลงวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๖๘ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

^๒ ต่อมากระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๘๐๔.๓/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๘ ยกเลิกชั้นความลับ

กระทรวงมหาดไทยเป็นผู้มีอำนาจกำกับดูแลในระดับสูงสุดเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการของเทศบาล จึงเป็นผู้มีหน้าที่และอำนาจดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๑๒๒ วรรคห้าและวรรคหก แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ ทั้งนี้ โดยเทียบเคียงความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกาในเรื่องเสรีที่ ๑๐๐๘/๒๕๖๗ อย่างไรก็ตาม การสั่งให้พ้นจากตำแหน่งต้องเป็นกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหา ยังคงเป็นผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นอยู่ เพราะการสั่งให้พ้นจากตำแหน่งย่อมเป็นการดำเนินการกับผู้ที่ยังคงอยู่ในตำแหน่ง การสั่งให้ผู้ที่มีได้ดำรงตำแหน่งอยู่ให้พ้นจากตำแหน่งย่อมไม่เป็นการที่พึงกระทำได้ หากมาตรา ๑๒๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ มุ่งหมายที่จะบังคับแก่ผู้ถูกกล่าวหาซึ่งพ้นจากตำแหน่งไปแล้ว ย่อมมีบทบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้เช่นเดียวกับมาตรา ๗๓/๑ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาลฯ ที่กำหนดให้สั่งให้ผู้ถูกสอบสวนพ้นจากตำแหน่งไม่ว่าผู้นั้นจะได้พ้นจากตำแหน่งไปก่อนแล้วหรือไม่ก็ตาม หรือพ้นจากตำแหน่งไปแล้วเกิน ๒ ปี เทียบเคียงความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกาในเรื่องเสรีที่ ๔๐๕/๒๕๖๖ ดังนั้น เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติชี้มูลนาง ศ. เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีเมือง ร. แต่เนื่องจากปัจจุบันนาง ศ. มิได้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวแล้ว รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจึงไม่อาจสั่งให้นาง ศ. พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๒๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ ได้ สำหรับกรณีนาย ศ. ได้พ้นจากตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ต. และตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด น. แล้ว ผู้มีอำนาจจึงไม่อาจสั่งให้นาย ศ. พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวได้เช่นเดียวกัน

แนวทางที่สอง เมื่อนำบทบัญญัติมาตรา ๑๒๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ และความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกาในเรื่องเสรีที่ ๔๐๕/๒๕๖๖ มาพิจารณาประกอบกับความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกาในเรื่องเสรีที่ ๑๐๐๘/๒๕๖๗ ที่ว่า การดำเนินการของผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน หรือผู้มีอำนาจสั่งให้พ้นจากตำแหน่งในการสั่งลงโทษหรือสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากตำแหน่งกรณีร้ายฉดปกติ เป็นการใช้อำนาจที่บัญญัติโดยเฉพาะตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ ผู้มีอำนาจสั่งให้พ้นจากตำแหน่งจึงต้องดำเนินการสั่งให้บุคคลดังกล่าวพ้นจากตำแหน่งโดยไม่ต้องพิจารณาตามกระบวนการที่กำหนดไว้ตามกฎหมายอื่นอีก อย่างไรก็ตาม มาตรา ๗๓/๑ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาลฯ กำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดรายงานให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพิจารณาและสั่งให้ผู้ถูกสอบสวนพ้นจากตำแหน่ง ไม่ว่าผู้นั้นจะได้พ้นจากตำแหน่งไปก่อนแล้วหรือไม่ก็ตาม เว้นแต่เพราะเหตุตาย หรือพ้นจากตำแหน่งไปแล้วเกินสองปี ดังนั้น เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า นาง ศ. ถูกคณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลว่าร้ายฉดปกติ และพ้นจากตำแหน่งนายกเทศมนตรีเมือง ร. เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๙ จึงเป็นกรณีที่บุคคลดังกล่าวพ้นจากตำแหน่งไปแล้วเกินสองปี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจึงไม่อาจสั่งให้นาง ศ. พ้นจากตำแหน่งได้ตามมาตรา ๑๒๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ ประกอบมาตรา ๗๓/๑ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาลฯ สำหรับกรณีนาย ศ. ได้พ้นจากตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ต. เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๔ ผู้ว่าราชการจังหวัด น. จึงไม่อาจสั่งให้นาย ศ. พ้นจากตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ต. ได้ เช่นเดียวกับกรณีนาง ศ. อย่างไรก็ตาม นาย ศ. ได้ดำรงตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด น. และถึงแม้ว่าจะได้พ้นจากตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด น. เนื่องจากลาออกเมื่อวันที่

๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๗ แต่ยังไม่เกินสองปี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจึงสามารถสั่งให้นาย ศ. พันธ์จากตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด น. ได้

ดังนั้น เพื่อให้มีแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องเป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กระทรวงมหาดไทยจึงขอหารือปัญหาดังกล่าวต่อคณะกรรมการกฤษฎีกา

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) พิจารณาข้อหารือของกระทรวงมหาดไทย โดยมีผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงและกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น) และผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช. เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่ตราขึ้นเพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หากบทบัญญัติใดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวกำหนดหน้าที่และอำนาจหรือวิธีการใดไว้เป็นการเฉพาะแล้ว การดำเนินการใด ๆ จึงต้องเป็นไปตามบทบัญญัตินั้น โดยไม่จำเป็นต้องดำเนินการตามกระบวนการหรือขั้นตอนปกติที่มีกฎหมายอื่นกำหนดไว้ เว้นแต่ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นจะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น โดยกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ใต้สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร้ายวณผิดปกติ นั้น มาตรา ๑๒๒^๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย

^๓มาตรา ๑๒๒ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ใต้สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร้ายวณผิดปกติ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงาน ส่วนการใต้สวน เอกสาร พยานหลักฐาน และความเห็นไปยังอัยการสูงสุดภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มิมีมติ เพื่อให้อัยการสูงสุดดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ เพื่อขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินที่ร้ายวณผิดปกติตกเป็นของแผ่นดินต่อไป และให้นำความในมาตรา ๘๓ มาตรา ๘๔ มาตรา ๑๑๙ มาตรา ๑๒๐ และมาตรา ๑๒๑ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

ในกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐตามวรรคหนึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งอัยการสูงสุด ให้ประธานกรรมการยื่นคำร้องต่อศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ เพื่อขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินที่ร้ายวณผิดปกติตกเป็นของแผ่นดินต่อไป โดยให้นำความในมาตรา ๘๐ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

ในกรณีตามวรรคหนึ่งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. แจ้งคำวินิจฉัยพร้อมด้วยข้อเท็จจริงโดยสรุปไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนของผู้ถูกกล่าวหาภายในสามสิบวันนับแต่วันที่วินิจฉัย เพื่อสั่งลงโทษไล่ออกภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง โดยให้ถือว่ากระทำการทุจริตต่อหน้าที่

ความในวรรคสามมิให้ใช้บังคับกับผู้ถูกกล่าวหาที่เป็นข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ข้าราชการตุลาการศาลปกครองตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง หรือข้าราชการอัยการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ใต้สวนและวินิจฉัยว่าข้าราชการดังกล่าวร้ายวณผิดปกติ ให้แจ้งให้ประธานกรรมการแจ้งไปยังประธานกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม ประธานกรรมการตุลาการศาลปกครอง หรือประธานกรรมการอัยการ แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง หรือกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ แล้วแต่กรณี ต่อไป และในกรณีที่มีการสั่งให้พ้นจากราชการ ให้ถือว่าเป็นการให้พ้นจากราชการเพราะกระทำการทุจริตต่อหน้าที่

ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาท้องถิ่น ให้ส่งคำวินิจฉัยพร้อมด้วยข้อเท็จจริงโดยสรุปไปยังผู้มีอำนาจสั่งให้พ้นจากตำแหน่งเพื่อสั่งให้พ้นจากตำแหน่งภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง และให้ถือว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำการทุจริตต่อหน้าที่

ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนตามวรรคสาม หรือผู้มีอำนาจสั่งให้พ้นจากตำแหน่งตามวรรคห้า มีอำนาจสั่งไล่ออกหรือดำเนินการถอดถอนได้โดยไม่ต้องสอบสวนหรือขอมติจากคณะรัฐมนตรี หรือความเห็นชอบจากองค์การบริหารงานบุคคล

การป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ กำหนดกระบวนการไว้เป็น ๒ ประการ กล่าวคือ ประการที่หนึ่ง การดำเนินคดีเพื่อขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินที่ร่ำรวยผิดปกติตกเป็นของแผ่นดินตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา ๑๒๒^๔ วรรคหนึ่ง และประการที่สอง การดำเนินการให้บุคคลดังกล่าวพ้นจากตำแหน่ง โดยกรณีของผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาท้องถิ่น มาตรา ๑๒๒ วรรคห้า กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งคำวินิจฉัยพร้อมด้วยข้อเท็จจริงโดยสรุปไปยัง ผู้มีอำนาจสั่งให้พ้นจากตำแหน่งเพื่อสั่งให้พ้นจากตำแหน่งภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง และให้ถือว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำการทุจริตต่อหน้าที่ โดยมาตรา ๑๒๒ วรรคหก กำหนดให้ ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนหรือผู้มีอำนาจสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง มีอำนาจสั่งไล่ออก หรือดำเนินการถอดถอนได้โดยไม่ต้องสอบสวนหรือขอมติจากคณะรัฐมนตรี หรือความเห็นชอบจาก องค์การบริหารงานบุคคล ด้วยเหตุนี้ การดำเนินการของผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน หรือผู้มีอำนาจสั่งให้พ้นจากตำแหน่งในการส่งลงโทษหรือสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากตำแหน่ง กรณีร่ำรวยผิดปกติ จึงเป็นการใช้อำนาจที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ ผู้มีอำนาจสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง จึงต้องดำเนินการสั่งให้บุคคลดังกล่าวพ้นจากตำแหน่งโดยไม่ต้องพิจารณาตามเงื่อนไขหรือกระบวนการ ที่กำหนดไว้ในกฎหมายอื่นอีก ทั้งนี้ ตามแนวความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมร่วม คณะที่ ๑ คณะที่ ๒ และคณะที่ ๑๓) ในเรื่องเสร็จที่ ๓๑๕/๒๕๖๓^๕ และความเห็นของคณะกรรมการ กฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ในเรื่องเสร็จที่ ๑๐๐๘/๒๕๖๓^๖

สำหรับกรณีที่กระทรวงมหาดไทยหรือ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ได้รับฟังข้อเท็จจริงเพิ่มเติมจากผู้แทนแล้ว เห็นสมควรกำหนดประเด็นที่ต้องพิจารณาให้ชัดเจนยิ่งขึ้น และมีความเห็นในแต่ละประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ผู้ใดเป็นผู้มีอำนาจสั่งให้นาง ศ. พ้นจากตำแหน่งนายกเทศมนตรี เมือง ร. ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่า นาง ศ. ผู้ถูกกล่าวหา ร่ำรวยผิดปกติ และผู้มีอำนาจ สั่งให้พ้นจากตำแหน่งจะสามารถสั่งให้นาง ศ. พ้นจากตำแหน่งดังกล่าว แม้ว่านาง ศ. จะพ้นจาก ตำแหน่งไปแล้วเกินสองปี ได้หรือไม่ เห็นว่า การใช้อำนาจสั่งให้นาง ศ. พ้นจากตำแหน่ง ตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในกรณีนี้ เป็นการใช้อำนาจเฉพาะตามมาตรา ๑๒๒ วรรคหนึ่ง และวรรคห้า แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ

^๔โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓, ข้างต้น

^๕บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การดำเนินการทางวินัยตามมาตรา ๑๒๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ กับข้าราชการ ที่พ้นจากราชการไปแล้ว ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ลับ ที่ นร ๐๙๐๔/๘๐ ลงวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๖๓ ถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

^๖บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การสั่งให้สมาชิกสภาองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดพ้นจากตำแหน่ง กรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้สวนและวินิจฉัยว่าร่ำรวยผิดปกติ ส่งพร้อมหนังสือ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ลับ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๙๐๔/๑๘๑ ลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๗ ถึงสำนัก เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

มิใช่การสั่งให้พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๗๓/๑^๗ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ๑๔) พ.ศ. ๒๕๖๒ กรณีจึงไม่ต้องอยู่ภายใต้กรอบระยะเวลาตามมาตรา ๗๓/๑ แต่โดยที่มาตรา ๑๒๒^๘ วรรคห้า แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ ไม่ได้บัญญัติไว้ว่าผู้ใดเป็นผู้มีอำนาจสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง เมื่อพิจารณาบทบัญญัติมาตรา ๗๓/๑ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ๑๔) พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งกำหนดให้ในกรณีที่เป็นการดำเนินการสอบสวนของนายอำเภอ ให้นายอำเภอรายงานให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาและสั่งให้ผู้ถูกสอบสวนพ้นจากตำแหน่ง และในกรณีที่เป็นการดำเนินการสอบสวนของผู้ว่าราชการจังหวัด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดรายงานให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพิจารณาและสั่งให้ผู้ถูกสอบสวนพ้นจากตำแหน่ง จะเห็นได้ว่า ผู้มีอำนาจสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย แล้วแต่กรณี ตามมาตรา ๑๒๒ วรรคห้า แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ ประกอบกับมาตรา ๗๓/๑ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาลฯ โดยสามารถสั่งให้นาย ศ. พ้นจากตำแหน่งตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ แม้วานาง ศ. จะพ้นจากตำแหน่งนายกเทศมนตรีดังกล่าวไปแล้วเกินสองปี

ประเด็นที่สอง ผู้ใดเป็นผู้มีอำนาจสั่งให้นาย ศ. พ้นจากตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ต. และตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด น. ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่า นาย ศ. ผู้ถูกกล่าวหา ร่ำรวยผิดปกติ และผู้ที่มีอำนาจสั่งให้พ้นจากตำแหน่งจะสามารถสั่งให้นาย ศ. พ้นจากตำแหน่งดังกล่าว แม้วานาย ศ. จะพ้นจากตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ต. ไปแล้วเกินสองปี และลาออกจากตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด น. แล้ว ได้หรือไม่ เห็นว่าการใช้อำนาจสั่งให้นาย ศ. พ้นจากตำแหน่งตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในกรณีนี้ เป็นการใช้อำนาจเฉพาะตามมาตรา ๑๒๒ วรรคหนึ่งและวรรคห้า แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย

^๗มาตรา ๗๓/๑ เมื่อผลการสอบสวนตามมาตรา ๗๓ ปรากฏว่า ผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดตามที่ถูกสอบสวน ถ้าเป็นการดำเนินการสอบสวนของนายอำเภอ ให้นายอำเภอรายงานให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาและสั่งให้ผู้ถูกสอบสวนพ้นจากตำแหน่ง ถ้าเป็นการดำเนินการสอบสวนของผู้ว่าราชการจังหวัด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดรายงานให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพิจารณาและสั่งให้ผู้ถูกสอบสวนพ้นจากตำแหน่ง ไม่ว่าผู้นั้นจะได้พ้นจากตำแหน่งไปก่อนแล้วหรือไม่ก็ตาม เว้นแต่เพราะเหตุตาย หรือพ้นจากตำแหน่งไปแล้วเกินสองปี โดยในคำสั่งดังกล่าวให้ระบุเหตุที่ทำให้พ้นจากตำแหน่งไว้ และให้มีผลตั้งแต่วันที่ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีคำสั่ง แต่ไม่กระทบต่อการดำเนินงานและการรับคำตอบแทนที่ได้กระทำไปก่อนวันที่มีคำสั่งนั้นถ้าในขณะที่มีคำสั่งดังกล่าวผู้นั้นกำลังดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นอันเป็นผลจากการเลือกตั้งต่างวาระหรือต่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกัน ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งที่กำลังดำรงอยู่ด้วย และให้ถือว่าวันที่สั่งให้พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวเป็นวันเริ่มนับระยะเวลาต้องห้ามการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ทั้งนี้ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสั่งการภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับรายงาน

ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเห็นควรให้มีการสอบสวนเพิ่มเติมจากรายงานตามวรรคหนึ่ง จะสั่งให้คณะกรรมการสอบสวนทำการสอบสวนเพิ่มเติมก่อนสั่งการก็ได้ ซึ่งคณะกรรมการสอบสวนต้องดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติม ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำสั่งให้สอบสวนเพิ่มเติม และผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยต้องสั่งการภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับรายงานการสอบสวนเพิ่มเติม

คำสั่งของผู้ว่าราชการจังหวัดและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยตามมาตราหนึ่ง ให้เป็นที่สุด
^๘โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓, ข้างต้น

การป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ มิใช่การสั่งให้พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๙๒^๙ แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๒ กรณีจึงไม่ต้องอยู่ภายใต้กรอบระยะเวลาตามมาตรา ๙๒ แต่โดยที่มาตรา ๑๒๒ วรรคห้า^{๑๐} แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ ไม่ได้บัญญัติไว้ว่าผู้ใดเป็นผู้มีอำนาจสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง เมื่อพิจารณาบทบัญญัติมาตรา ๙๒ แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๒ จะเห็นได้ว่า ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาและสั่งให้ผู้ถูกสอบสวนพ้นจากตำแหน่ง ดังนั้น ผู้ว่าราชการจังหวัดจึงเป็นผู้มีหน้าที่และอำนาจดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๑๒๒ วรรคห้า แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ และสามารถสั่งให้นาย ศ. พ้นจากตำแหน่งตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ แม้ว่านาย ศ. จะพ้นจากตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลดังกล่าวไปแล้วเกินสองปี และโดยที่มาตรา ๙๒ แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดว่าถ้าในขณะที่มีคำสั่งดังกล่าวผู้นั้นกำลังดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นอันเป็นผลจากการเลือกตั้งต่างวาระหรือต่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกัน ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งที่กำลังดำรงอยู่ด้วย ดังนั้น เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัด น. ได้มีคำสั่งให้นาย ศ. พ้นจากตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ต. ตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว นาย ศ. จึงพ้นจากตำแหน่งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด น. ด้วย

(นายปรณ นิลประพันธ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เมษายน ๒๕๖๘

มาตรา ๙๒ เมื่อผลการสอบสวนตามมาตรา ๙๐/๑ ปรากฏว่า ผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดตามที่ถูกสอบสวน ให้นายอำเภอรายงานให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาและสั่งให้ผู้ถูกสอบสวนพ้นจากตำแหน่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับรายงาน ไม่ว่าผู้นั้นจะได้พ้นจากตำแหน่งไปก่อนแล้วหรือไม่ก็ตาม เว้นแต่เพราะเหตุตาย หรือพ้นจากตำแหน่งไปแล้วเกินสองปี โดยในคำสั่งดังกล่าวให้ระบุเหตุที่ทำให้พ้นจากตำแหน่งไว้และให้มีผลตั้งแต่วันที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมีคำสั่ง แต่ไม่กระทบต่อการดำเนินงานและการรับค่าตอบแทนที่ได้กระทำไปก่อนวันที่มีคำสั่งนั้น ถ้าในขณะที่มีคำสั่งดังกล่าวผู้นั้นกำลังดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นอันเป็นผลจากการเลือกตั้งต่างวาระหรือต่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกัน ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งที่กำลังดำรงอยู่ด้วยและให้ถือว่าวันที่สั่งให้พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวเป็นวันเริ่มนับระยะเวลาต้องห้ามการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งคำสั่งของผู้ว่าราชการจังหวัดให้เป็นที่สุด

ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นควรให้มีการสอบสวนเพิ่มเติมจากรายงานตามวรรคหนึ่ง จะสั่งให้คณะกรรมการสอบสวนทำการสอบสวนเพิ่มเติมก่อนสั่งการก็ได้ ซึ่งคณะกรรมการสอบสวนต้องดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติมให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับคำสั่งให้สอบสวนเพิ่มเติมและผู้ว่าราชการจังหวัดต้องสั่งการภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับรายงานการสอบสวนเพิ่มเติม

^{๑๐}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓, ข้างต้น